

PROGRAM

FÖR

TRAVTÄVLINGARNA

PÅ NORRBOTTENS TRAVBANA

I. MEETINGET

ANDRA DAGEN

SÖNDAGEN DEN 9 MARS KL. 12.30.

Första start kl. 13.00.

Grammofonprogram

vid travtävlingarna på Torpgården 26 maj 1947

- Lopp 1.** 1. Svensk flygarmarsch, defilering
2. Prairie - Songs
3. En brudvals
4. Coax me a little bit
- Lopp 2.** 1. Sofiaflickornas marsch, defilering
2. Rum and Coca Cola
3. Till dragspelets ljuvliga toner
4. Songs of Songs
- Lopp 3.** 1. Unter dem sternenbanner, defilering
2. Pinnocchio potpurri
3. Annas snäckskrin
4. The Gipsy
- Lopp 4.** 1. Bland vapenkamrater, defilering
2. Norska valsen = Lundby-vals
3. "Warsaw" concerto part I
4. Coubanakan
- Lopp 5.** 1. Impromptu, defilering
2. Hur har du det med kärleken idag ?
3. Blidövals
4. Café Rouge (del 2)
- Lopp 6.** 1. Kungl. Bohusläns reg. paradmarsch, defilering
2. Dina ögon äro eldar
3. Muchacha
4. Djurgårdsvisan
- Lopp 7.** 1. Kungl. Kronobergs regementes marsch, defilering
2. Jultomten det är jag
3. Count of Luxembourg
4. Tico, Tico
- Lopp 8.** 1. Kungl. Norrlands artillerireg. paradm., defilering
2. Vår lilla komedie
3. Rosorna lysa i Picardy
4. The Yankee doodle polka
- Lopp 9.** 1. Engelbrektsmarschen, defilering
2. Majflickan Gunnel
3. Kan du förlåta
4. Överallt ser jag bara dig
- Lopp 10.** 1. Kungl. Hallands regementes paradm., defilering
2. Symfoni
3. Flyg med raketer
4. You are too beautiful

Peabtravet, Bodentravet, eller Torpgårdan som var travbanans namn under många år, har en lång och händelserik historia.

Hästar och tränare har passerat revy och satt sina avtryck. Kreativa och framsynta människor har varit med och utvecklat banan. Olika spelformer har tillkommit och hjälpt till att föra fram Peabtravet till den fina anläggning den är idag.

Klart att Peabtravets historia måste dokumenteras och berättas och det har jag nu, litet summariskt försökt att göra.

Ett sådant här projekt genomför man inte utan hjälp och det har jag förstås haft av många. Travintresserade människor, kända som okända som kommit med sina minnen, sina historier blandade med fakta. Ett varmt tack till alla er.

Ett speciellt tack även till tidningen NSD där jag under så många timmar suttit i arkivet och bläddrat igenom gamla tidningar och vevat filmer med tidigare årgångar.

När jag sökt i arkiv och undanställda lådor så har jag också träffat på flera foton och många av dem har jag tacksamt tagit med i Peabtravets historieskrivning. Bilder som ofta är mer berättande än mina texter. Bilder tagna av för mig anonyma fotografier som varit på plats. Jag hoppas att ingen av er har något emot att jag på detta sätt publicerar de foton ni lämnat efter er.

Anders Hjortenkleiv

Kört ikapp med hästar har vi alltid gjort -till och med till julottan

Medlemsavgiften i travsällskapet 1944 var 50 kronor i engångsavgift och en tia i årsavgift. Mycket pengar då men utgifter har aldrig skrämt de sanna traventusiasterna.

Riktiga "hästkarlar" fanns det kanske flera av på 1940-talet än vad det gör idag... Gubbar - för det var gubbar - som visste att hantera sina hästar i jordbruk och i skog och som sågs med stor respekt på stallbackarna. H.A.Lundström, Ruben Åström, Nils Eriksson, Jakob Nilsson, Henry Sundling, Sigurd Fabricius och John Rutqvist var just "riktiga hästkarlar". Det gäng som träffades i Gammelstad i januari 1943 för att tillsammans med ett antal likasinnade bilda Norrbottens Travsällskap. Naturligtvis fanns det redan då idéer till det som året efter skulle bli Norrbottens travbana och senare Torpgårdans travbana. Till det som nu är Peabtravet.

Det fanns ett missnöje över att vara hänvisade till isarna eller till exersisfältet i Boden och permanenta travbanor fanns redan då på flera platser i landet. På Jägersro hade man startat redan 1907 och Solvalla hade kört sina första lopp 1927. Piteå Trafklubbb körde travtävlingar redan 1916 med 50 kronor i segerpremier och visst måste en så hästtät region som Luleå/Boden-råjongen ha sin egen travbana. Fattas bara annat och kört ikapp med hästar hade man i stort sett alltid gjort. Till och med till julottan.

Nu träffades företrädare för hästar, avel och tävlingar i ett möte med en grupp av länets hästägare. Tillsammans gav det resultatet att man bildade Norrbottens Travsällskap. Tidningen Norrbottens Kuriren uppmärksammade händelsen med följande notis: "På söndagen bildades vid ett sammanträde i Gammelstad Norrbottens Travsällskap. Interimsstyrelse valdes och den slutliga konstitueringen sker den 31 januari. Herr Oskar Wikström, Norra Sunderbyn, meddelar att planerna på återupptagande av verksamheten funnits i åtskilliga år. Man har saknat de tidigare travtävlingarna som voro stora publikevenemang och som hade stor betydelse för aveln".

Knackade dörr

Innan den första styrelsens tillträde hade en interimstyrelse utsett ett 40-tal byaombud. Dessa byaombud hade som uppgift att "knacka dörr", värva medlemmar till travsällskapet och att dessutom intressera hästägarna i byarna att träna sina hästar för trav.

Travtävlingar har alltid varit ett populärt folknöje och Norrbottens Travsällskaps premiärtävlingar den 25 mars 1943 på Bodträskets is i Boden besöktes av hela 2.449 betalande och inbringade 7.347 kronor i entréinkomster. Spännande tävlingar på dagen och feststass på kvällen. Då hölls en magnifik travbal i Norrbottens regementets pjäsexersisshus och dit löstes 834 biljetter.

Pilly premiärvinnare

Första travdagen 1944 omsatte travbanan 26 244 kronor på åtta lopp och segrare i det första loppet blev Pilly och Gunnar Gustafsson. Segertiden 2.22,0.

Det var mängder av snö vid premiären, samma helg som SM på skidor hölls i Boden och Mora-Nisse vann rubb och stubb.

På den tiden var det vanligt att man hade något "värmande" med sig och det fanns "bandyportföljer" litet varstans.

Nisse Bergman - senare travsällskapets ordförande - fick inte se något annat lopp än det han själv körde. Familjehästen Forssa, som i vanliga fall var from som ett lamm var nu tydligt angripen av rampfeber.

-Det fanns inget stall och vi fick binda hästen vid en lada som Jakob Nilsson hade. Där fick jag sedan stå hela dagen och försöka hålla Forssa lugn, berättade Nisse.

Sju segrar med Per Ersa räckte för Erik Lundströms championat

Sju segrar tagna under en 12 tävlingsdagar lång säsong räckte väl till för att Erik Lundström skulle erövra Norrbottens travbanas första championat.

- Jag jobbade som chaufför åt Ville Nordvall och delade min arbetstid med hästarna. Ville hade travhästar och på den tiden handlade det naturligtvis uteslutande om den nordsvenska rasen, berättade Erik under ett samtal vi hade i slutet av 1980-talet. Erik Lundström vann sitt första travlopp redan 1941, med kallblodet Osvald. På den tiden kördes travtävlingarna på exersisfältet i Boden och under det året kom även Erik Lundströms verkliga reklamhäst, Per Ersa, in i Eriks liv.

Blänkande svart

-Per Ersa var en stor, högrest valack. "Blänkande svart", uttryckte sig Erik Lundström. Hästens ägare var Filip Lundberg och att jag fick hand om Per Ersa berodde säkert på att Filip inte klarade av honom. Mycket snygg att se på men helt tokig när han kom till mig och kunde klippa i sken precis när det passade honom.

Så småningom lärde Per Ersa att hålla sig i skinnen och lyda och blev en snäll och mycket fin häst och i det närmaste perfekt att köra, berättade Erik Lundström vidare.

- Jag segrade med Per Ersa både på exersisfältet och på isen i Luleå och naturligtvis även på travbanan i Boden. 1944 lyckades jag vinna hela sju lopp med honom i Boden och med de segrarna blev jag banans champion.

På den tiden "bestraftades" en vinnande häst med så kallat "meetingstillägg". Det betydde att Per Ersa flyttades 20 meter bakåt efter varje seger under meetinget.

Bäst hur många tillägg man än gav honom

- Det spelade ingen roll. Han var överlägsen och bäst hur många tillägg man än gav honom, log Erik Lundström.

Vid ett av segerloppen hann han till och med in på stallbacken och vända. Han trodde att loppet var över när det var ett varv kvar och stack in på stallbacken när han hade passerat mållinjen.

- Jag fick ut honom igen och han travade runt ett varv till och vann. Då gick det bra med en liten omväg. Idag blir du naturligtvis diskvalificerad om du lämnar banan under loppet.

Per Ersa gick, precis som de flesta andra hästarna på den tiden, med helt "rena ben". Bara fyra vanliga skor och inga speciella selar eller gjordar.

- Det räckte med att jag skötte hästarnas fötter med omsorg för att de skulle trava bra, ansåg Erik Lundström.

En bra nordsvensk travhäst köpte du då för under 5.000 kronor och förstapriset i ett vanligt lopp låg mellan 75 och 150 kronor. Jag tog tio procent i provision på de pengar jag körde in men det tyckte Per Ersas ägare Filip Lundberg var för mycket.

Jag hade tjänat 190 kronor på mina körningar med hans häst och Filip som var en snålvarg skulle köra själv efter detta. Han körde inte ihop ett kopek under ett helt meeting och sedan fick jag köra igen. Jag vann direkt, erinrade sig Erik Lundström med ett skrätt. Alla runt mig hade spelat och vi gav bara 2,30 i odds. igen.

Stall byggdes

Stall och restaurang färdigställdes tidigt. För den tågresande delen av publiken byggdes en perrong för av- och påstigning medan tillresande hästar lastades av vid godsmagasinet intill Boden Central. Där selades de på och kördes sedan i sulky till travbanan.

På tävlingsdagens morgon kunde man se en karavan av utselade travhästar i saktamak på väg från järnvägsstationen. I sulky satt kusken och kurade med hösäck och egen matsäck vid sidan.

Totospelet tog tidigt fart och redan 1945 omsattes över miljonen totalt.

Premiäråret innehöll 12 tävlingsdagar och 89 lopp. Totalsatoromsättningen var 810 971 kronor. Högsta dagsomsättningen noterades den 10 september: 120.402 kr. Telly och Per Ersa tog sju segrar var 1944.

Ur ett program från 1947 saxar vi följande banrekord:

3-åriga ston: Stjärndoris (e. Solo) 2.03,2
h/v: Pang (e. Orion) 2.05,5

4-åriga ston: Elslög (e. Elsass) 1.52,7
h/v: Solvent (Solo - Göta) 1.50,1

Äldre ston: Lilly Pirat (e. Pirat) 1.43,9
hingstar: Blixt Modig (e. Vaagaarn eller Voller) 1.46,8

valacker: Blidepojken(e. Eivin) 1.41,5
Högsta omsättning: 10/9 1944 - 120.402 kr.
Högsta vinnarodds: Bliskarp 114,73, plattsodds: Kjäll 776/10

Norske hingsten Gransborken med sin ägare William Blom från Skogså i sulky, hörde till de skapligt framgångsrika redan under istravet i Boden 1943.

Blom och Gransborken segrade i Avelsloppet då och upprepade sedan bravaden på isen i Luleå strax efter.

Även under premiäråret på Torpgården hörde Gransborken till de vinnande hästarna. Men då kostade det William Blom böter.

En hel femma.

Inte så ovanligt att måldomaren dömer ut böter men här är det svårt att inte dra på smilbandet åt anledningen.

Under loppet lade nämligen William Blom tömmarna runt sin hals, fiskade upp pipa och tobak ur fickan och både stoppade och tände. Där satt han sedan och puffade på sin pipa i knusende ro medan en överlägsen Gransborken travade undan till seger.

Blom njöt säkert av tillvaron men som sagt, en femma kostade det.

Klantiga kuskar

Premiärtävlingarna i mars 1944 blev inte särskilt uppmärksammade i pressen. Från det torftiga referatet i NSD kan vi läsa följande: "Kuskarna uppträdde klantigt och hälsade dåligt på måldomaren. Det måste bli bättre sprätt på huvudvridningen eftersom domaren är tävlingarnas primus".

Den 26 mars 1944 var Rustan en av favoriterna i "hastighetsloppet". Men hästen tappade en sko i provstarten och kunde inte vara med i loppet. De som spelat Rustan fick inte tillbaka sina pengar med motiveringen att "Han var med i defileringen och räknas som startande".

Sålde Håkan och köpte traktor

Under senare delen av 1940-talet hörde Håkan till de mer framgångsrika hästarna på Torpgården. Håkan var en mycket rejäl häst som ägdes och kördes av Egon Vikberg Avan.

Håkan utförde på bästa sätt alla de sysslor Egon Vikberg bad om. Framför plogen eller släpräfsan och vann dessutom många lopp och då med Egon i sulkyn. På morgonen när det var dags för start spände Egon Håkan framför lastvagnen, lade sulkyn och en hötapp ovanpå och körde de dryga två milen till banan. En lagom uppvärmning, tyckte Egon Vikberg och i loppet var Håkan ofta överlägsen sina konkurrenter.

Men kanske inte alltid så överlägsen som han var i sitt debutlopp. Då stannade Håkan upp mitt i loppet och utträttade sina behov. När han var klar tog han fatt i trav igen och rundade till överlägsen seger. Ryktet om Håkans kapacitet nådde ända ner till Bergsäker och en av bröderna Skoglund lade ett rejält bud på hästen. Egon Vikberg sålde då sin Håkan.

- För pengarna köpte jag en ny traktor och drog in vatten i la garn, berättade han.

Socka Jackson rosades

Socka Jackson med Gunnar Pettersson som kusk vann lanthästloppet den 20 augusti och rosades i pressen efter segern. "Det gick ett sorl genom den tretusenhövdade publiken när Socka Jackson från sina tillägg rundade konkurrenterna redan efter ett varv", skrev man.

Socka Jackson startade nämligen från 1840 meter medan konkurrenterna startade från 1740, 1760 och 1780 meter. Trots det vann Socka Jackson överlägset.

Erik Lundström forts.

Erik Lundström tyckte om att berätta om travbanan i Bodens första år.

- Vi hade 1,5 mil till banan och under kriget var det bilförbud. Vi körde hästarna i lagom takt och gav dem den vägen både uppvärmning och motion innan de skulle starta. Erik Lundströms liv i sulkyn har inte bara handlat om Per Ersä. Många flera vinnare har selats ut och spänts för Eriks sulkyn.

-Framför allt hade jag två vinnare i Frasse - vi segrade väl en sju åtta gånger tillsammans - och i Cello. Där blev det fem segrar. Med Ottar var jag först under 1.40 på Torpgården och det är ju ett trevligt minne.

Frasse var en vildbase, påstod Erik Lundström. Oerhört framåt och kapabel men sällan felfri så att han fick visa vad han kunde.

- Vi skulle starta i "Triangelkampen" och ingen kunde väl drömma om att Frasse skulle kunna vinna där. Dagen innan bjöd han mig på en rejäl skentur. Rätt in i skogen men det var fullt med snö så ingen av oss fick minsta skråma. Men vådligt värre var det. Loppet vann han sedan utan problem och i sista kurvan passerade jag Unby Rita och Hilding Carlsson.

- Do häd mitji tjör ve' (Du har mycket att köra med), sade Hilding när vi travade förbi och tacka för att Frasse travade efter den häftiga skenturen i skogen och över 60 gånger gav han i vinnarodds. Då gav man sig faen på att jag bytt häst, skrattade Erik Lundström. Det blev ett jävla liv. Även Travsällskapets styrelse trodde att jag bytt ut Frasse mot någon annan. Jag fick ta dit vittnen, uppfödare och andra som kände hästen väl, innan man gav sig.

Erik Lundströms aktiva år i sulkyn sträckte sig ända fram till 1964. Trots att resorna ofta bjöd på stora strapatser startade han på många banor. I Haparanda fanns han med och körde mot finska hästar och på isarna i Skellefteå dök han också upp allt som oftast.

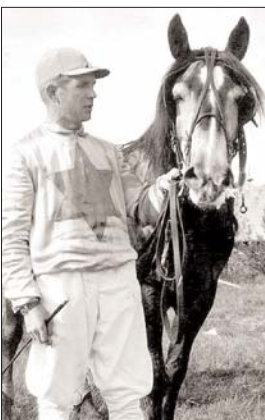
- Fast där fick "Lindmarkarna" (Henrik och Herman) köra litet som de ville.

Erik Lundström körde sitt sista lopp 1964. Ett så kallat "press och funktionärslopp" (Erik var måldomare också). Hästen Erik körde hette Aston och Erik segrade. Tvåa kom journalisten Lars Erik Nilsson.

- Åtminstone var han den sista jag körde om...

Nils W och Elam W Eriksson brödrapar med plats i Peabtravets historia

På bilderna ser vi Elam W Eriksson bakom kapabla Tormita medan Nils W på bilden nedanför poserar tillsammans med Ramonita.

Nils W (Werner) och Elam W Eriksson har sin givna position när Peabtravets historia skall berättas. Framgångsrika i sulkyn naturligtvis. Elam W var champion 1945. Nils W satt också upp bakom häst i lopp men var kanske först och främst travränaren. Dessutom tillhörde Nils W Eriksson Norrbottens Travsällskaps första styrelse. Tillsammans drev man även Erikssons Handelsstall, även om det var Nils W som höll i det mesta där också.

Utdrag ur det första travreglementet

P.M. för tävlande

Tävlingarna ske i enlighet med Svenska Travsportens Centralförbunds reglemente, som alla hästägare och körare äro skyldiga känna, och av Styrelsen för tävlingarna utfärdade speciella bestämmelser.

Anmälning till loppet

Till respektive lopp skola körarna anmäla sig hos chefen för inskrivningen och personligen inskriva till loppet, varvid nummerbrickor erhålles. Nummerbrickorna återlämnas till inskrivningen omedelbart efter fullbordad löpning.

Inskrivningen till första loppet skall vara avslutad 30 minuter före inringningen till loppet och till de därpå följande loppet. Den som inte passar på inväntas icke. Vid första ringning skola alla vara samlade på volten.

Vid andra ringning och hissande av gul flagga skola de tävlande i nummerordning under hälsning defilera förbi måldomartornet och vända 100 meter bortom vid röd-vit påle, varefter i samma ordning köres tillbaka förbi publikplatserna.

Vid tredje ringning intages startplatsen. Därvid iakttages att de sista 200 meterna köres i långsam takt, under försök att komma i rätt ordning upp till startplatserna. Körare är själv ansvarig för att han intager rätt startplats.

Voltning ledes av första häst och skall göras i stora cirklar och långsamt, varvid startlinjen ej få överskridas.

Lottning av startplatserna har innan programmets utskrivande av ojävig person verkställts på sekretariatet. Hästarna starta från innerkant räknat, efter de startplatsnummer, som anges i programmet. Lägsta nummer har innerspår och så vidare.

Tävlande är skyldig att obönhörligen åtlyda funktionärs i tjänsten givna tillsägelser. Det är körsven förbjudet att i tävlingsdräkt besöka publikplatserna.

NORRBOTTENS TRAVSÄLLSKAP Styrelsen

Fem kronor för vårdslöshet

Bertil Ruthström från Sundom svängde i ett lopp premiäråret, så tvärt i volten med hästen Byhast att sulkyhjulet gick sönder. Ruthström böjde till hjulet någorlunda och blev sedan fyra i loppet men kallades efteråt upp till måldomaren och fick böta fem kronor för vårdslöshet.

1947

Det året inträffade två goda ting

Direkt avgörande för travbanans närmaste framtid

Gustaf Hallén blev professionell tränare. Han tog sedan det första av sina sjutton championat. Det året gjorde även kallblodsfantomen Gilldor sina första löftesrika starter som treåring.

Publikmagneten Gilldor, ägd och tränad av Adolf Lundström Södra Sunderbyn - bror till Erik Lundström som var vår travbanas första champion - kom sedan att via sina 91 segrar tillhöra landets kallblodselit ända fram till sin pension 1960.

Gilldor gjorde sina första starter som treåring och sin sista start den 9 oktober 1960. Av de 91 segrarna togs 54 av dem på Torpgården som travbanan hette fram till till 1982.

Gilldor var utan tvekan länets första riktigt "stora" travare och hade under många år en fast position i landets elit bland de nordsvenska hästarna.

Under hela 1950-talet fortsatte "Kung" Gilldor sin parad av förnämliga prestationer. Klart att han fick se sig besegrad då och då. Men trots att det ofta handlade om rader av tillägg för sunderbytravaren, var han ofta en suverän i de dryga spår Adolf Lundström med förkärlek valde åt honom.

-Inte är det åt dig man har breddat banan, påpekade Adolfs bror Erik efter ett lopp där Gilldor varit närmare publikstaketet än innerspåret.

1957, som 13-åring, putsade sunderbyvalacken åter banrekordet när han travade 1.34,2.

På bilden ovan ser vi Gilldor och Adolf Lundström spurta till seger på Umåker. Över bland annat landslagshästen Roger och Olle Svensson.

Efter att ha tagit ledningen, galopperat sig till kön och sedan rundat fältet igen.

-Första gången vi blivit besegrade två gånger under samma lopp, konstaterade Olle Svensson.

Gilldor

v. f.1944 e. Plog - Gilma 1.34,0. 91 segrar. 142 305 kr
Ägare/tränare Adolf Lundström Södra Sunderbyn

1952 valde Norrbottens Travsällskap att köra sitt första meeting - fyra tävlingsdagar i mars - på isen "å Norra Fjärden i Luleå".

Holger tränare 1955

1954 hade Torpgården fyra proffstränare: Gustaf Hallén, Rune Norlin, Hilding Luthström och Sigge Reuter. Året efter förändrades den skaran en del. KG Holgersson var ny proffstränare och vann direkt med Frisco Speed och vi kan väl påstå att det gick hyfsat för "Holger" under året. Åtta segrar på 90 starter.

1956 flyttade han till Gävletravet och sedan till Solvalla. "Holger" kom att köra VM-lopp i USA och vara med i Elitloppet och blev så småningom tränare i Italien. KG Holgerssons var en av tre proffs i Boden 1955. Gustaf Hallén och Ingvar Kerttu var de andra två. Året efter hörde även Roland Wike till banans proffstränare.

Rekorddag

30 maj 1955 sökte sig 3 300 personer till Torpgården för att se Åby-ekipaget Guy Spens/Ragnar Thorngren sätta banrekord på 1.20,9 och vinna båda avdelningarna av Stora Varmblodspriset. Tvåan Evy Bulwark/Nisse Sundin från Solvalla noterade 21,9, även det nytt banrekord. Nästan 200.000 kronor omsattes på tototon den dagen och därmed slogs det tidigare omsättningsrekordet 153.824 kronor från 1953.

Banrekorden 1956 Nordsvenskar:

3-åriga ston: Robila (Robil-Penny) 1.53,5, hingst/valack: Gilldor (Plog-Gilma) 1.53,7, 4-åriga s: Borra (Åbjörn-Orrejäntan) 1.46,8,

4-åriga h/v: Gilldor 1.46,2,

Äldre s: Måne flickan (Solo-Freja) 1.37,4, h: Cerus (Ceres-Vivian) 1.39,1, v: Gilldor (Plog-Gilma) 1.35,0,

Varmblod: Hingstar: Denit (Big Noon-Inga Lill) 1.23,3, valacker: Guy Spens (Earl's Spencerian-Sister Guy) 1.20,9, ston: Frances Bulwark (Bulwark-Frances Great) 1.20,2

Högsta dagsomsättningen från 30/5 - 1955: 197.493 kronor. Oddsrekordet från den 1/5 1949 då Tello delade ut 272,7 Platsoddsrekordet, 1004 från den 17/8 1952 och där hette hästen Torpa Solo.

Trots protester och strejkhott Varmbloden gör entré

1950-talet kom att vara ett viktigt årtionde för Torpgårdans utveckling.

Då gjorde varmblooden sin entré, inte utan kontroverser och heta känslor. Många och långa diskussioner förekom mellan ägare av den nordsvenska hästen och ivrare för varmblooden. Företrädarna för de nordsvenska travarna tog till ett välbekant vapen. Man hotade med strejk om banan skrev ut lopp för varmblood. Trots dessa hot, svordomar och knutna nävar skrev man ut de första varmbloodsloppen i Boden 1950. Även om det då var fråga om uppvisningslopp och kördes med inbjudna hästar och kuskar från Umeå - första varmblood att vinna var Prodigal Asa körd av Adolf Karlsson - var stalldörrarna öppnade för den varmbloodiga travaren.

Snart hade man ett varmt lopp per tävlingsdag och strax efter också två. Två varmbloodslopp för en skara hästar med stora variationer i vinstsummorna förde inte mycket av sportslig rättvisa med sig. De tyngst penningbelastade "straffades" med flera tillägg och ägde sällan en reell segerchans.

Måneflickan segerrikast

Även om varmblooden så småningom tog för sig av en allt större del av tävlingsprogrammet blev nordsvenska Måneflickan (1.36,3 e. Solo, ägare Stall Luleå), segerrikaste häst både 1950 med åtta segrar och 1953 med elva vinster.

Måneflickan - senare även landslagshäst - köptes som treåring från Gävle av Gunnar Dahlén och utvecklades till en mycket bra travare. Under några vintrar startades hon gärna på Solvalla - som då körde ett eller ett par kallblodslopp per tävlingsdag under vintersäsongen - och gjorde det med stor framgång. Kördes då oftast av Gunnar Nordin som var smått lyrisk över Måneflickans kapacitet. Gunnar körde 1.28 bitvis och sådana tider fanns egentligen inte då.

1952 fanns det fyra professionella tränare vid Torpgården: Gustaf Hallén, Axel Eriksson, Johan Norlin och Lennart Kandel. Till 1953 hade banans tränarkår halverats. Bara Gustaf och Rune Norlin hade professionella tränarlicenser i Boden.

Det året ökade man antalet varmbloodslopp till två per tävlingsdag och premiärdagen 22 mars vann Gustaf Hallén båda två. Med fina stoet Etta Gay och med Prince Day.

1950-talet var till stora delar Gustaf Halléns årtionde. Gustaf släppte inte ett championat ifrån sig på Torpgården. En av hans framgångsrikaste hästar var stoet Occarina (Volar - Caressa) som han vann 35 lopp med. Hon ägdes av Stall Gruff. Bryggare Nils Bergman från Luleå och Norrbottens Travsällskaps ordförande mellan åren 1954 - 1970.

Under Nisse Bergmans ordförandeskap utvecklades travbanan till att bli en småbana som "räknades". Det var Nisse som 1954 lockade magnifika Frances Bulwark till en start i nystiftade Stora Varmblodspriset på Torpgården. Frances Bulwark var vad Ego Boy, Legolas, Ina Scot, Queen L. blev i mer "modern" tid. Svenska folkets häst.

Född 1945 på Väsby stuteri i Roslagen vann hon i stort sett allt som gick att vinna - utom Derbyt. Över 600.000 kronor sprang hon in för sin tränare Sören Nordin.

1950-talet var till stora delar Gustaf Halléns årtionde. Gustaf släppte inte ett championat ifrån sig på Torpgården.

19 hästar innebrändes

Torpgårdans stallbyggnader har genom åren drabbats av ett par bränder. Den svåraste och mest tragiska 1954 när 19 hästar innebrändes.

Brandorsaken kunde inte fastställas men en varmvattenberedare på en stallvind kunde tänkas ha orsakat stallbranden.

Flera av de mest framgångsrika travarna på Torpgården omkom vid branden.

Etta Gay, ägd av Stall Vitå, Betty Scovere tillhörande Stall Gruff Luleå och Walter Cox hörde alla till banans bästa varmblod.

Den största förlusten gjorde dock Johan och Rune Norlin.

Tillsammans förlorade de 12 värdefulla travhästar, som de hade i träning.

Trävaruhandlare Jakob Nilsson i Notträsk förlorade tre hästar vid branden.

Gustaf Hallén förlorade sex hästar. Man lyckades visserligen släpa ut dessa ur den brinnande byggnaden men hästarna avled av rökförgiftningen.

Brandkåren larmades vid ettiden på natten och när brandbilarna kom fram till banan brann det redan för fullt i stallbyggnaden. För brandmännen fanns bara ett att göra - att försöka rädda så många hästar som möjligt och att begränsa elden så att den inte spred sig till intilliggande stallbyggnader.

Först på brandplatsen var travtränare Axel Eriksson. Han bröt upp dörrarna till stallet och lyckades på så sätt få ut nio hästar som fördes över till ett annat stall.

Etta Gay omkom

Till de i branden omkomna hästarna hörde Etta Gay som var banans vinstrikaste varmblod 1953 och som såg ut att gå mot en lika bra säsong -54.

Walter Cox som tillhörde banans bästa varmblod. Betty Scovere tycktes också gå mot en mycket fin säsong. Ariadne var en mycket lovande träning.

Bland de omkomna nordsvensarna var Isljung den mest kända. Han tillhörde svenska eliten och hade presterat tider under 1.40.

Finska kallblod i lilla varma

I juni 1955 gästades Torpgården av en trio finska kallblod och hemmahästarna hade naturligtvis inte mycket att sätta emot de finska fuxarna som kom etta, tvåa, trea. Publiken var inte ledsen över det utan vinnande Erkkio/Olof Westerlund hyllades vid segerdefileringen på ett sätt som man sällan hört eller sett på Torpgården. Segertiden 1.30,8. Efter en kortare vila kom de finska ekipagen ut igen, nu mot Bodentravets varmblod. Erkkio slutade nu sju på 1.28,9 och hade fem varmblod efter sig i prislistan.

1956 vanns Stora Poängloppet för nordsvenskar av Smidig och Roland Wike. Gilldor tvåa efter att ha satt nytt banrekord 1.34,2. "Silverpiskan" till Junius som tillsammans med Sixten Eriksson tog sju segrar under säsongen.

Vinstrikaste 3-åriga nordsvensk 1956 var Barabbas med 1.780 kronor. Vinstrikaste 4-åriga nordsvensk, Glans Trava 3.900 kronor medan Colorado var vinstrikaste varmblod.

Norsk triumf i Svenskt-Norskt poänglopp 1958. Frökona vann före Spryd. Bästa svenska häst var Runsy (bilden) körd av Arvid Stenbäck som i första avdelningen noterade nytt svenskt rekord 1.32,9. Runsys identitet blev sedemera ifrågasatt och hon diskvalificerades på livstid. Stora Varmblodsloppet det året såg Tanja och Fritz Ekbäck som vinnare. Snabbaste nordsvensk blev naturligtvis Runsy och bland varmbloden Tanja 1.21,0. Vinstrikaste hästägare, Stall P.H.N. 12 265 kronor.

31 augusti -58 segrade Gustaf Hallén i fem lopp. Med Courtag, Tulissa, Frank Day, Remstick och Colonist. Gustaf hade ett verkligt toppår och var långt in i oktober den segerrikaste kusken i hela landet. Gustaf vann också championatet på Torpgården på 39 segrar, närmast före Ingvar Kerttu 16 och Lennart Kandel 11.

En liknande bild som denna pryde faktiskt Torpgårdans programomslag något år. Inte en häst någonstans och lägg märke till gubben med käppen i förgrunden. Hur han litet mödosamt strosar iväg mot den dåvarande restaurangen.

Fyra proffstränare fanns på banan 1958: Gustaf Hallén, Roland Andersson, Ingvar Kerttu och Bert Zetterbom.

Hermina i fyraåringsloppet

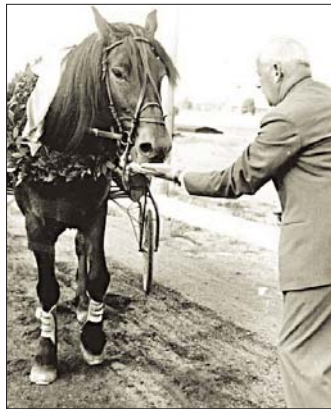
Stor glädje visade Henning Andersson från Medle sedan han vunnit Norrbottens Stora Fyraåringspris 1959 med Hermina. -Min största seger, förklarade Henning. Dagarna före det här loppet har Hermina dragit gödselspridaren hemma på gården och det har tydligen gjort susen.

Aftonbladets championtäcke 1959 gick till nordsvenska Torenta medan Gustaf Hallén erövrade Silverpiskan. Vinstrikaste varmblood var Miss Sylvador med tre segrar och 6 450 kronor. Stall P.H.N. blev vinstrikaste hästägare med 12 790 kronor.

Det året var proffstränarna fyra till antalet: Gustaf Hallén, Ingvar Kerttu, Stig Lindmark och Johan Norlin. 1960 var de fem till antalet: Gustaf Hallén, Ingvar Kerttu, Stig Lindmark, Johan Norlin och Rolf Regné. Året efter hade Regné lämnat och Wallis Strand tillkommit. Strands verksamhet blev kort, 1962 fanns han inte med bland proffsen.

Stig Lindmark kunde inte utmana Gustaf Hallén om championatet första proffsåret, men 1960 tog Stig över. Sedan "stod det och vägde" mellan Gustaf och Stig om championatet varje säsong under 1960-

De nordsvenska kungarna Gilldor, Junius och Sabin

Under senare delen av 50-talet fortsatte "Kung" Gilldor sin parad av förnämliga prestationer. Trots att det ofta handlade om rader av tillägg för sunderbytravaren, var han en suverän i de dryga spår Adolf Lundström valde åt honom. 1957, som 13-åring, putsade Gilldor åter banrekordet när han travade 1.34,2.

Men det fanns hästar som ville ta över som rasens etta på Torpgården. En av dem var Junius. Junius (Remin - Juno) köptes 1954, som fyraåring av Leo Eriksson i Hundsjö från Sven O Persson i Östersund och visade snart sin stora kapacitet och utvecklades till en alldeles charmant travare och

vinnare av flera stora lopp. Rekordet kom att stanna vid goda 1.36,6. Junius premierades också och blev efter sin framgångsrika karriär en lika populär och betydelsefull avelshingst.

Junius var far till kallblodsset Sabin (Junius - Iselva) 1.27,8 - 557 540 kr, Svensk Mästare och landslagsrepresentant. Oftast med Stig Lindmark, "Sveriges meste champion" i sulkyn, borde nordsvenske Sabin med sina 182 segrar under karriären då vara världens segerrikaste häst alla kategorier.

1959, som knappt myndig, blev Stig professionell tränare på Torpgården som landets yngsta någonsin. Året innan hade han tagit sin första seger.

-Jag var ung och grön och körde bara två lopp 1958. Det ena med familjehästen Iselva och jag lyckades vinna med henne i Boden, minns Stig. Man kan säga att Iselva (e. Solo) var "upphovet till allt gott" då hon sedan hon tävlat färdigt betäcktes med Junius och blev mor till Sabin, berättade Stig.

Bilden ovan: H.A.Lundström bjuder Gilldor på en sockerbit under en prisutdelning. Till höger familjehästen Sabin med pappa Henrik Lindmark vid huvudet och med sonen Stig Lindmark i sulkyn. Nedan en lagerkransad Junius efter en seger med Sixten Eriksson i sulkyn.

"V5 har kommit för att stanna"

BODEN
KVITTERAS
KASSA
total

KVITTO
Behålles av spelaren
185244

NORRBOTTENS TRAVSÄLLSKAP—BODEN
V-5-VADHÅLLNING

Avd.	PROGRAMNUMMER																								Reserv- häst progr. nr	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24		
I																										8
II																										2
III																										1
IV																										11
V																										3

I kolumnen för reservhäst utsättes programnummer på en reservhäst i varje avdelning. Denna häst går automatiskt in i vadhållningen, därest startanmäld och spelad häst icke kommer till start.

På denna kupong är spelat ..... 4 ..... kombinationer à 1 kr.

Tävlingsdag 19/6 1960

KVITTO

5 000 kronor fick Solbergsgutten för sin seger i Svensk-norska poängloppet 1959. Segrade i båda avdelningarna med ett svenskt rekord 1.31,8 i den korta. Solbergsgutten kördes av Bror Lindfors. Norske Steggbest (bilden nedan) tvåa före Gilldor och Frökena. -Han var för styv i benen idag, förklarade kusken Eilif Schou, favoriten Steggbests förlust.

Torpgårdans rekordlista 1960

3-åriga nordsvenska ston: Robila (Robil - Penny) 1951, 1.53,5
hingst/val: Gilldor (Plog - Gilma) 1947, 1.57,7
4-åriga nsv. ston: Torenta (Tormon - Avacenta) 1959, 1.46,6
hingst/val: Tano (Envig - Donny) 1959, 1.44,2
äldre nsv. ston: Runsy (Solo - Rusna) 1958, 1.32,9
hingst/val: Solbergsgutten (Viking - Bermi) 1959, 1.31,8
äldre kallblodiga ston: Frökena 1958, 1.34,1
hingst/val: Steggbest 1959, 1.31,5
finska ston: A.K. Tyttö 1955, 1.33,7
hingst/val: Erkkö 1955, 1.28,9

Varmblod:

svenska ston: Frances Bulwark (Bulwark - Frances Great) 1954, 1.20,2
hingst/val: Angantyr (Big Noon - Sköldmön) 1959, 1.20,6
utländska ston: Pichta 1957, 1.22,5

Majoren på topp 1960

Major Day var i absolut toppform 1960. Segrade tillsammans med Gustaf Hallén i "Stora Varmblodspriset" efter att som första häst ha travat under 1.20 på Torpgården. 1.19,3 klockades "Majoren" för i korta avdelningen.

"En premiär värd att minnas. Succé för nya spelet V5", skrev Norrbottens Kuriren 4 april 1960.

"V5 har kommit för att stanna och premiärpubliken visade det genom att kryssa för 115 666 kronor".

På tidningarnas förtidsvadställen spelade man för nära 90 000 kronor. En enda kupong med fem rätt hittades. Ett system på 12 kronor och V5-spelets premiärvinnare hämtade hem 86 750 kronor.

Den som "stal" premiärdagen var nya tränaren Rolf Regnér som vann en dubbel direkt. Segerhästarna hette Star och Packard och duon segrade efter två suveräna styrningar av Regnér som inledde sin tränarkarriär på absolut bästa sätt.

Man talade direkt om en "V5-succé". Men verkligheten blev snart en annan. V5-spelet sjönk ganska snart i botten.

-V5 omsatte runt 10.000 kronor, påpekade Peo Bergman, ordförande i hästägärförbundet då. Stora delar av publiken kände både osäkerhet och ovana vid det nya spelet och för att det skulle bli litet bättre "drag" så skrev jag och ett par till ut ett hundratal mindre V5-system de första tävlingsdagarna. Så att den som önskade sedan kunde lämna in en färdigutskrivna kupong.

Falsk Nikita

Det fanns ett par plumpor också 1960. "Nu har travskojet spritt sig till Norrbotten", noterade tidningarna sedan det konstaterats att den i Piteå ägda nordsvensken Nikita inte var efter Steinrupp - Sickan som angivits utan av norsk härstamning.

Upptäckten gjordes av kriminalassistent Erik Wiberg, som också skötte utredningen i den beryktade "Lasse Viadal-affären". Att han kom Nikita på spåren var tidningsuppgifterna om hästens rekordsänkning på Torpgården. Nikita sänkte då i ett huj från 1.59,9 till 1.51,2.

Wiberg konstaterade att Nikita köpts i mellansverige som arbetshäst. Nästa ägare provade henne framför sulky.

Sprängsedel sänkades men den fixade en hästhandlare till ett pris av 100 kronor.

Gilldors sista start

I oktober gjorde Gilldor sin sista start. Efter 235 starter och 91 segrar abdikerade den nordsvenske "kungen". Tyvärr inte med en seger men väl med en tredjeplats bakom Majnetta och Lolatösen.

Norrbottens Travsällskap uppvaktade med blommor och publiken sparade lika självklart inte på applåderna till Gilldor och hans trogne vän, ägare och tränare Adolf Lundström.